Besluitformulier

Zaaknummer: 3703199 Datum: 10 november 2025	
Onderwerp: Deelnemersovereenkomst met Verpact over inzameling en recycling huishoudelijk verpakkingsafval	
Besluit: 1. Instemmen met de deelnemersovereenkomst met Verpact over inzameling en recycling huishoudelijk verpakkingsafval. 2. Wethouder Bokhove te mandateren om de deelnemersovereenkomst te ondertekenen. 3. De raad hier over te informeren met de bijgevoegde raadsinformatiebrief.	

Publiekssamenvatting

Er is een nieuwe “samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen 2025-2030" gesloten tussen de VNG, de NVRD en producentenorganisatie Verpact. Deze overeenkomst heeft als uitgangspunt om de kwaliteit te verbeteren van het ingezamelde Plastic-, metaal- en drinkpakken (PMD). Gemeenten komen alleen in aanmerking voor vergoeding van het ingezamelde PMD als zij zich verbinden aan de afspraken uit de samenwerkingsovereenkomst door individueel een deelnemersovereenkomst (DNO) te sluiten met Verpact. Daarom wordt college gevraagd om deze DNO te ondertekenen.

Inleiding

Het verpakkende bedrijfsleven is wettelijk gehouden aan een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Dit betekent dat producenten verantwoordelijk zijn voor het halen van de wettelijke doelen voor het inzamelen en hergebruiken van verpakkingen en voor het bekostigen van de hiervoor benodigde inspanningen. Gemeenten zijn via de zorgplicht verantwoordelijk voor een efficiënte en doelmatige inzameling van alle huishoudelijke afvalstromen.

Vanwege deze verdeling van verantwoordelijkheden zijn er afspraken gemaakt tussen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de producentenorganisatie Verpact in de “Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029”. Deze afspraken gaan over de samenstelling, de acceptatie, de monitoring en de vergoeding van de ingezamelde verpakkingen (PMD).

De afgelopen jaren hebben deze afspraken geleid tot knelpunten en discussies over de benodigde inspanningen van betrokken partijen, de vergoedingen en de bijbehorende voorwaarden. De VNG heeft de Ketenovereenkomst daarom per 31 december 2025 opgezegd.

Na onderhandelingen tussen de VNG, de Koninklijke Nederlandse vereniging voor afval- en reinigingsdiensten (NVRD) en Verpact is in september 2025 een nieuwe "Samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen 2025-2030" gesloten. Deze samenwerkingsovereenkomst heeft een looptijd van 1 januari 2026 tot 31 december 2030.

Belangrijkste inhoudelijke wijzigingen voor gemeenten:

- **Verbetering van de kwaliteit van inzameling**: Er is afgesproken de gezamenlijke *inzet op kwaliteit* drastisch te versterken.
    - Uitgangspunt is om bronscheiding (inwoners scheiden zelf hun PMD) toe te passen waar dit kan en nascheiding (PMD gaat bij het restafval en wordt naar een nascheidingsinstallatie gebracht) toe te passen waar dit nodig is.
    - Ook is afgesproken om in te zetten op het uitfaseren van ondergrondse PMD containers (brengsystemen) die voor iedereen (met een pas) toegankelijk zijn, te beginnen met de slechtst presterende.
- **Een faire en voorspelbare kostenvergoeding**:
    - Afkeur van vrachten komt niet meer voor.
    - De vergoedingen worden gebaseerd op de kwaliteit van het ingezamelde PMD (mate van vervuiling).
    - Vergoedingen zijn voorspelbaarder.

Verschillende inzamelsystemen

Een **brengsysteem** is een voorziening om PMD-afval naartoe te brengen dat *openbaar toegankelijk* is voor inwoners van een wijk of gemeente (met of zonder pasjessysteem). Dit is bijvoorbeeld een ondergrondse PMD container. Hierna zullen we hiernaar refereren als "publieke ondergrondse container". Om de kwaliteit en hoeveelheid ingezameld PMD te verbeteren wordt er in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst ingezet op het uitfaseren van de publieke ondergrondse containers.

Er zijn vier alternatieven voor de publieke ondergrondse containers:

1. Bronscheiding d.m.v. een **zakkensysteem**: huis-aan-huisinzameling met behulp van inzamelzakken.
2. Bronscheiding d.m.v. een **minicontainersysteem**: huis-aan-huisinzameling met behulp van minicontainers.
1. Bronscheiding d.m.v. een **deelsysteem**: een inzamelsysteem *uitsluitend toegankelijk voor bewoners van één pand*. Dit kan ook een ondergrondse container zijn.
2. Waar nodig **nascheiding** uit restafval. PMD wordt dan samen met het restafval ingezameld om vervolgens bij een nascheidingsinstallatie te worden gescheiden van het restafval.

Inzamelsystemen in de gemeente Alphen aan den Rijn

In het grootste deel van de gemeente wordt PMD afval bij de laagbouw ingezameld door middel van minicontainers, bij een klein aantal huishoudens wordt gebruik gemaakt van inzamelzakken. Bij hoogbouw (gestapelde bouw) wordt PMD ingezameld door middel van publieke ondergrondse containers (brengsystemen).

Vergoeding

In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst wordt de vergoeding voor het ingezamelde PMD bij bronscheiding (inwoners scheiden het PMD zelf) bepaald aan de hand van staffels (zie tabel 1). Het minicontainersysteem, zakkensysteem en de publieke ondergrondse containers in de gemeente Alphen aan den Rijn worden ingedeeld in deze staffels. Deze indeling vindt plaats op basis van het type inzamelsysteem en de mate van vervuiling van het PMD. De vervuiling zal worden bepaald aan

de hand van *samenstellingsmetingen*, die nog moeten worden uitgevoerd. Het huidige tarief (2025) voor PMD is vergelijkbaar met staffel 2.

De vergoeding van staffel 3b wordt jaarlijks verlaagd om kwaliteitsverbetering te stimuleren. Het is dus van belang om in te zetten op een hoge kwaliteit van het ingezamelde PMD om in de hogere staffels terecht te komen of te blijven. Brengsystemen (publieke ondergrondse containers) die een lagere kwaliteit dan 65% hebben ontvangen **geen vergoeding** voor het aanwezige PMD.

Kwaliteitsstaffel	Aandeel PMD	Tarrieffactor	Inzameltarief / ton
1	85%-100%	100%	€ 325
2	75%-85%	85%	€ 277
3a	65%-75%	70%	€ 228
3b	<65%	60%	€ 195
4 (voor brengsystemen)	<65%	0%	€ 0

Tabel 1 kwaliteitsstaffels PMD

Voor nascheiding geldt een vergoeding van €17,26 per ton gescheiden PMD.

Samenstellingsmetingen
Met de samenstellingsmetingen wordt bepaald hoeveel PMD-materiaal er daadwerkelijk in het brongescheiden ingezamelde PMD zit. Elk inzamelsysteem wordt apart gemeten en wordt aan de hand van deze metingen ingedeeld in een kwaliteitsstaffel. De indeling van de inzamelsystemen in de kwaliteitsstaffels wordt vanaf 2027 elk kwartaal herzien.

De gemeenten met de slechtst presterende inzamelresultaten (kwaliteitsstaffel 3 of 4) worden op een focuslijst geplaatst. Deze gemeenten komen als eerste in aanmerking voor optimalisatie van de PMD kwaliteit en/of uitfasering van de publieke ondergrondse containers.

Deelnemersovereenkomst (DNO)
Voor gemeenten gaat de Samenwerkingsovereenkomst pas gelden wanneer zij een individuele DNO afsluiten met Verpact. De huidige overeenkomst loopt door tot 31 december 2025. De nieuwe, voorliggende, DNO heeft een looptijd tot 31 december 2030.

Gemeenten behouden de autonomie over de wijze waarop en hoe er wordt ingezameld. Wel zijn er afspraken gemaakt die gevolgen kunnen hebben voor de (naar de toekomst toe) te ontvangen kostenvergoeding.

De belangrijkste zaken die in het DNO zijn vastgelegd zijn hieronder samengevat. De volledige tekst van de DNO kunt u nalezen in de bijlage.

- De partijen binden zich aan de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst tussen de VNG, NVRD en Verpact.
- De Gemeente draagt zorg voor de gescheiden inzameling van PMD dan wel de inzameling en nascheiding van PMD.
- De Gemeente doet aan Verpact opgave van al het ingezamelde PMD en de gehanteerde inzamelsystemen.

Beoogd maatschappelijk resultaat

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft de ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn. We streven ernaar 75% van het afval gescheiden aan te leveren. En we willen grondstoffen na gebruik hergebruiken, in plaats van dat ze bij het afval belanden.

Kader

- Besluit regeling uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV verpakkingen);
- Coalitieakkoord 2022-2026 'Zichtbaar en dichtbij';
- Duurzaamheidsprogramma 2021-2030;
- Grondstoffenbeleid 2015-2025

Argumenten

- Zonder nieuwe DNO krijgen we geen vergoeding voor het PMD dat we inzamelen. De oude DNO tussen gemeente Alphen aan den Rijn en Verpact loopt af op 31 december 2025.
- Met de afspraken in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst wordt de vergoeding voor gemeenten voorspelbaarder. Bij de oude afspraken was er één vergoedingstarief per ton PMD. De vergoeding viel in de praktijk vaak tegen, doordat het PMD te vervuild was en werd afgekeurd. Gemeenten kregen hierdoor minder vergoeding dan waarop ze hadden gerekend én moesten kosten maken voor het verbranden van afgekeurde PMD. Met de nieuwe afspraken krijgen gemeenten een vergoeding op basis van kwaliteitsstaffels. Daarnaast hoeven gemeenten in de meeste gevallen niet meer te betalen voor de verbranding van het vervuilde PMD.
- De nieuwe samenwerkingsovereenkomst heeft als uitgangspunt om de kwaliteit van het ingezamelde PMD te verbeteren. Het PMD kan dan beter worden gerecycled en er hoeft minder PMD verbrand te worden. Dit uitgangspunt is in lijn met het streven van de gemeente om grondstoffen te hergebruiken en ze niet bij het afval te laten belanden.
- Zonder nieuwe DNO trekken we de verantwoordelijkheid voor het PMD naar de gemeente toe. Terwijl de verantwoordelijkheid juist bij de producenten moet liggen (in lijn met de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid).
- De nieuwe DNO is slechts een uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst tussen de VNG, NVRD en Verpact, waarmee de VNG al heeft ingestemd.

<u>De consequenties van de nieuwe DNO zijn op een aantal punten nog niet scherp omdat:</u>

- De vergoeding voor het ingezamelde PMD afhangt van de kwaliteitsstaffel waarin onze inzamelsystemen worden ingedeeld.
- Het tijdspad voor het uitfaseren van de brengsystemen (ondergrondse containers) afhangt van de kwaliteit van het ingezamelde PMD in onze systemen. Er wordt prioriteit gegeven aan de uitfasering in gemeenten waar de systemen het slechtst presteren.
- De kosten die gepaard gaan met de uitfasering van de brengsystemen afhangen van het tijdspad en het alternatief dat gekozen wordt. Het alternatief voor de brengsystemen moet nog nader worden uitgewerkt in afstemming met het college en de gemeenteraad.
- Nadat de DNO is getekend gemeenten geen brengsystemen meer mogen introduceren. Dit geldt ook voor het vervangen van publieke ondergrondse containers. Het is daarom van belang om zo snel mogelijk een keuze te maken over het alternatief voor de brengsystemen, in het geval een publieke ondergrondse container kapot gaat.

Participatie

n.v.t.

Financiële consequenties

Op basis van ervaring uit de afgelopen jaren is een ruwe inschatting gemaakt van de financiële consequenties, waaruit blijkt dat het financiële risico voor 2026 beperkt is.

Maar, de financiële consequenties van de nieuwe DNO worden pas in de loop van 2026 en 2027 echt duidelijk. De financiële consequenties zijn namelijk o.a. afhankelijk van in welke kwaliteitsstaffels onze inzamelsystemen worden ingedeeld en van welk alternatief er voor de ondergrondse containers wordt gekozen.

Huidige vergoeding, binnen huidige DNO
In 2024 heeft de gemeente onder de huidige DNO met Verpact een netto opbrengst van €12.000 ontvangen aan PMD. In 2024 werd ongeveer 55% van het in onze gemeente ingezamelde PMD afgekeurd. Dit was een stuk hoger dan in andere jaren en heeft de opbrengsten sterk onder druk gezet.

In 2025 ligt de netto opbrengst van PMD naar schatting boven de €200.000 (gebaseerd op Q1 en Q2 van 2025). Dit komt voornamelijk door het stabiliseren van de afkeur van PMD dat weer vergelijkbaar is met voorgaande jaren (met uitzondering van 2024).

Vergoeding in 2026, binnen nieuwe DNO
Vanaf 2026 geldt een vergoeding op basis van kwaliteitsstaffels. Daarnaast neemt Verpact in 2026 de volledige kosten op zich voor de nascheiding en verwerking van PMD afkomstig van ondergrondse containers die zijn ingedeeld in kwaliteitsstaffel 4.

Uitgaande van het 'worst case' scenario, komen de minicontainers en inzamelzakken in staffel 3b (tabel 1) en de publieke ondergrondse containers (brengsysteem) in staffel 4. Op basis van de huidige inzameling zal dit leiden tot inkomsten van ongeveer €430.000 per jaar aan vergoeding. Dit is aanzienlijk hoger dan de raming voor 2025 (€200.000). 2026 zal op gebied van PMD inzameling naar verwachting dus een **gunstig** resultaat opleveren.

Bij het 'best case' scenario, wanneer al het ingezamelde PMD in staffel 1 wordt ingedeeld, zijn de opbrengsten €885.000. Dit is in wanneer 55% van het PMD wordt gescheiden, zoals in de huidige situatie. Wanneer we in de gemeente meer PMD van goede kwaliteit apart gaan inzamelen, kan de vergoeding nog verder oplopen. Bij 100% scheiden kan de vergoeding in potentie oplopen tot €1.610.000.

Onze verwachting is dat de huidige situatie dichter bij het 'worst case' scenario zal liggen.

Vergoeding vanaf 2027
Na 1 januari 2027 gaan gemeenten betalen voor de nascheiding en verwerking van het PMD afkomstig uit ondergrondse containers die zijn ingedeeld in kwaliteitsstaffel 4. Dit zal zorgen voor een stijging in kosten. Op basis van de huidige verwerkingstarieven zullen de kosten voor het

verwerken van de stoorstoffen naar verwachting €150.000 zijn. Dit blijft een gunstige situatie vergeleken met de afkeurkosten die de gemeente de afgelopen jaren heeft betaald.

Kosten samenstellingsmetingen
De kosten voor de Samenstellingsmetingen die nodig zijn voor het indelen van de inzamelsystemen in de kwaliteitsstaffels worden 50-50 verdeeld tussen Verpact en de gemeenten. Deze kosten zullen boven de huidige kosten van inzameling komen. Het is nog onduidelijk hoeveel dit gaat kosten. De hoogte van de kosten worden laag ingeschat in vergelijking met de (afkeur)kosten die nu gemaakt worden.

Kosten uitfasering brengsystemen
Een inschatting van de kosten voor de uitfasering is nu nog niet te maken, dit is sterk afhankelijk van de termijn waarbinnen de ondergrondse containers worden uitgefaseerd. Ook kan een aantal ondergrondse containers worden omgezet naar rest of papier containers.

Verpact stelt incidentele middelen ter beschikking waarop gemeenten aanspraak kunnen maken voor onder andere de uitfasering van brengsystemen (gezamenlijke pot van 10 miljoen euro) en de verbetering van de PMD kwaliteit (gezamenlijke pot van 10 miljoen euro). Deze middelen zullen worden ingezet in de periode 2026-2028. Als er gebruik wordt gemaakt van deze middelen gaat dit via cofinanciering, waar de gemeente 50% meebetaald.

Ook de introductie van een ander inzamelsysteem (bijvoorbeeld inzamelzakken) kan extra kosten met zich meebrengen. Zo kan het voor zakken of minicontainer inzameling betekenen dat er extra personeel en (andere) inzamelvoertuigen nodig zijn.

Kostendekkende Exploitatie (KDE)
Het is nog onduidelijk of het effect van de nieuwe overeenkomst gunstig of nadelig gaat zijn voor de afvalstoffenheffing.

Vervolg
Zodra er meer duidelijkheid is over de financiële gevolgen van vergoeding op basis van indeling in staffels, wordt college en gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Realisatie

Na besluitvorming wordt de Deelnemersovereenkomst ondertekend.

In de komende periode worden afspraken gemaakt over het uitvoeren van de samenstellingmetingen, op basis waarvan onze inzamelsystemen worden ingedeeld in de kwaliteitsstaffels. Daarnaast wordt in kaart gebracht wat de voor- en nadelen zijn van de alternatieven voor de publieke ondergrondse containers. De verschillende mogelijkheden worden ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd.

En er is nieuw grondstoffenbeleid in voorbereiding in samenspraak met de gemeenteraad. Hierin zullen keuzes met betrekking tot het afvalbeleid en financiële gevolgen ook integraal worden afgewogen.

Bijlage(n):

- Deelnemersovereenkomst

- Raadsinformatiebrief Deelnemersovereenkomst met Verpact over inzameling en recycling huishoudelijk verpakkingsafval